

Csiha Gábor alezredes:

HIVATÁSOSOK LAIKUS SZEREPBEN – ÜLNÖK BÍRÁK A KATONAI IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSBAN

ÖSSZEFOGLALÓ: Az értekezés áttekintést ad az ülnökbíráskodás katonai igazságszolgáltatásban elfoglalt helyéről, történeti távlatairól, valamint jelenkori szabályozottságáról és működésének tárgyalótermi tapasztalatairól. Az írás célja a katonai jogi ismeretek szélesítése a katonatársadalomban.

KULCSSZAVAK: katonai igazságszolgáltatás, társas bíráskodás, laikus bíró, hivatásos állományú ülnök

AZ ÜLNÖKI RENDSZER HAGYOMÁNYA A MAGYAR KATONAI BÍRÁSKODÁSBAN

1639. december 3-án¹ Bukarestnél I. Rákóczi György erdélyi fejedelem oláhországi hadjáratában vereséget mért Lupu moldvai fejedelemre, mely csatát megelőzően gondja volt a táborba szállt seregei részére hadiszabályzatot kiadni. Ennek a magyar vezényleti nyelven íródott katonai normának az a jogtörténeti jelentősége, hogy először szól a mezei hadak katonai igazságszolgáltatását végző hadbíró hivataláról, aki az ítélezést a seregből választott katonák mint ülnökök (assessorok) közreműködésével végezte, a fejedelem mint a „*ius gladii*” birtokosának nevében.²

Ezt megelőzően ugyan Hunyadi Mátyás 1486. évi nagydekrétuma tartalmazott utalást katonai ítélező fórumként az ún. „*curia militaris*”-ről, a vitézi székről, azonban ezen királyi törvényszék ítélmestere és esküdtei (*homo regiusok*) nem voltak katonák, csupán a királyi udvarban szolgáló katonák pereinek intézésére voltak rendelve.³

Az első, önálló magyar katonai büntető törvénykönyvként számba vehető, az 1707. évi ónodi országgyűlésen elfogadott „Hadi Regulák, Articulusok, Edictumok és Törvények” tartalmazott eljárásjogi rendelkezéseket, így az ezredbeli és hadikerületi bírókról is, akiknek 10 katonai ülnökkel kellett együtt ítélezniük. Ugyanakkor rögzíthető, hogy e hadiszabályzat a jogtudó hadbírák működésére helyezte a hangsúlyt a büntetőeljárásban.

A Rákóczi-szabadságharcot követően az országban állomásozó reguláris királyi, illetve császári csapatokhoz kapcsolódó katonai ítélezés a német jog átvételén alapult, azaz az ezred tulajdonosa által felfogadott – állományba vett – hadbíró (schultheiss–soltész) mellé 12 katonai esküdtet (*iuratus*) választottak, akik a hadbíró általi esketésük után alakíthatták meg a hadiszéket mint igazságszolgáltatási fórumot.⁴

¹ Benda 465.

² Cziáky 55.

³ Cziáky: i. m. 27.

⁴ Cziáky: i. m. 80.

Az 1848–1849. évi szabadságharc időszakában és azt követően az osztrák–német katonai eljárásjogi minta dominált, a felállított honvéd- és nemzetőrszázaljak mellé katonai tisztviselőként rendfokozattal bíró hadügyész és hadbíró is rendeltetett, akik szakhatóságként segítettek a katonákból álló tábori törvényszék mint ülnöki bíróság eljárását.⁵

Témánk szempontjából különös jelentőséggel bír az 1912. évi XXXIII. tc. a honvédség bünvádi perrendtartásáról, mert ez a magyar jogtörténelem első és eddig egyetlen önálló katonai büntetőeljárás kódexe, amely módosításokkal, szűkítésekkel egészen 1951. december 31-ig volt hatályban.

E törvénykönyv szerint⁶ a legalsóbb hadi bíróság, a dandárbíróság háromtagú volt, amelynek elnöke és ülnöke katona állású tisztek voltak, míg harmadik tagja hivatásos állományú hadbíró mint tárgyalásvezető. E bíróság fellebbezési fóruma a hadosztálybíróság volt,⁷ amely katona állományú elnökből, három katonai ülnökből, valamint a tárgyalásvezető hadbíróból állt. További fellebbviteli és semmitő bíróságként a Legfelsőbb Honvéd Törvényszék volt rendelve,⁸ melynek elnöke katona állományú tábornok volt. Kétféle tanácsrendben járhatott el: 7 fős tanácsként, amely állt a törvényszék elnökéből, 2 tábornok vagy ezredes rendfokozatú katonai ülnökből és 1 hadbíró tanácselnökből, illetve 3 fő hadbíróból, továbbá volt az ún. 5 fős hadbírói tanács is, amely hadbíró tanácselnökből és 4 fő hadbíróból állítottott össze.

A Legfelsőbb Honvéd Törvényszék jogegységi elvi határozathozatalának fóruma az ún. teljes ülés volt, amely akkor volt határozatképes, ha a kinevezett hadbírók 2/3-a és legalább 4 fő tábornok vagy ezredes rendfokozatú katonai ülnök azon részt vett.⁹

Az 1925. évi XIII. tc. a dandárbíróságokat megszüntette, a hadosztálybíróságokat pedig honvéd törvényszékként nevezték át,¹⁰ míg a Legfelsőbb Honvéd Törvényszéket az 1946. évi III. tc. integrálta a Kúria szervezetébe, ahol „kúriai honvédbírósági fellebbviteli tanácsá” alakult át. Itt katonai ülnökök nem jártak el, a tanácsot a Kúria elnöke vagy másodelnöke vezette, tagja pedig 2 polgári jogállású kúriai bíró és 2 hivatásos állományú vagy nyugálományú hadbíró volt.¹¹

A katonai ülnökbíráskodást az 1948. évi LXIII. tv. által szervezték újra a legfelsőbb szinten, mert ekkor állították fel a Kúria szervezetén kívülként a Katonai Főtörvényszéket, amely 5 fős tanácsokban járt el: az elnök és 2 hadbíró mellett 2 tábornoki vagy törzstiszti rendfokozatú katonai ülnök is tagja volt, akiknek a vádlottnál magasabb rendfokozatúnak kellett lenniük. Ilyen ülnök hiányában a honvédelmi miniszter határozta meg, hogy ki vegyen részt a megválasztott ülnökök közül az eljárásban.¹²

A katonai büntetőeljárásnak a polgári büntetőeljárás kódexbe vonását az 1951. évi 31. tvr. rendelte el 1952. január 1. napjától. Az elsőfokú katonai ítélkező fórum a hadbíró volt ekkor, amely 3 fős tanácsban járhatott el, elnöke hivatásos hadbíró, tagja pedig 2 fő népinek nevezett katona állományú ülnök volt.¹³ Ennek fellebbezési bíróságaként a Katonai Felsőbíróság volt jogosult eljárni 5 fős, 3 hivatásos hadbíróból és 2 fő katonai ülnökből

⁵ Cziáky: i. m. 158.

⁶ 1912. évi XXXIII. tc. 53. §.

⁷ 1912. évi XXXIII. tc. 55. §.

⁸ 1912. évi XXXIII. tc. 67. §.

⁹ 1912. évi XXXIII. tc. 68. §.

¹⁰ 1925. évi XIII. tc. 1. és 2. §.

¹¹ 1946. évi III. tc. 1. és 2. §-a

¹² 1948. évi LXIII. tv. 1. §-a és 7. § (2) bekezdése, valamint 9. § (1)–(2) bekezdése.

¹³ 1951. évi 31. tvr. 22. § (2) bekezdése (tvr.: törvényerejű rendelet).

álló tanácsban.¹⁴ Ez utóbbi felsőbbbírószágot a bíróságok szervezetéről szóló 1954. évi II. tv. rendelkezései,¹⁵ a 3/1955. (II. 1.) MT rendelet,¹⁶ valamint a 13/1955. (III. 1.) MT rendelet¹⁷ előírásai szerint feladataiban a Legfelsőbb Bíróság Katonai Kollégiuma vette át 1955-től. A katonai büntetőeljárásban első fokon eljáró tanácsok 1 hivatásos hadbíróból és 2 katonai ülnökből, a másodfokú tanácsok pedig 3 hivatásos hadbíróból álltak.¹⁸ Ez alól az volt kivétel, ha a Legfelsőbb Bíróság Katonai Kollégiuma elsőfokú bíróságként járt el, mert akkor a háromfős tanács két tagja katonai ülnök volt.¹⁹ A katonai ülnököket ebben az időben 5 évre választották meg. A népbíróági tanácsokról szóló 1957. évi 34. tvr.²⁰ pedig elrendelte, hogy a Legfelsőbb Bíróság katonai külön tanácsában egy hadbíró elnöke mellett 4 fő katonai ülnöknek kellett eljárnia.

Az ezt követően egymást váltó büntetőeljárás-jogi kódexek – így az 1962. évi 8. tvr.; az 1973. évi I. tv., valamint az 1998. évi XIX. tv. – a katonai büntetőeljárás első fokán fenntartották az ülnökbíráskodást. Az 1955. évi,²¹ továbbá az 1962. évi²² szabályozás szerint az ülnök a vádlottnál alacsonyabb rendfokozati állománycsoportú nem lehetett; 1974. július 1-jétől azonban már az a szabály élt, hogy legalább azonos rendfokozatúnak kellett az ülnöknek és a vádlottnak lennie.²³

Katonai ülnökké büntetlen előéletű, magyar állampolgár volt választható, aki betöltötte a 23. életévét,²⁴ sorkatona esetén a 20. életévét.²⁵ A hivatásos állományú és a továbbszolgáló ülnököket négy évre választották meg, de csak jogállásuk fennálltaig volt mandátumuk, a sorkatona ülnökök pedig leszerelésükig járhattak el.²⁶ Tartalékos, illetve a későbbiekben szerződéses állományú katona ülnökké nem volt választható a leírt szabályozásból következően.

AZ AKTUÁLJOGI HELYZETRŐL

Az 1949. évi XX. törvényt (Alkotmány) felváltó 2011. április 25-én elfogadott, Magyarország Alaptörvénye fenntartotta a társas bíráskodás elvét, meghatározó eljárási formaként nevesítve a tanácsban történő eljárást.²⁷ Az Alaptörvény²⁸ elrendeli, hogy a törvényszabta keretek közt nem hivatásos bírók – azaz az ülnökök – is részt vesznek,²⁹ így a büntetőeljárásban, de a közigazgatási és munkaügyi bíróság ítélezési tevékenységében is.

¹⁴ 1951. évi 31. tvr. 22. § (3) bekezdése.

¹⁵ 1954. évi II. tv. 43. § és 46. §.

¹⁶ 3/1955. (I. 11.) MT rendelet 1. § (2) bekezdése (MT: minisztertanácsi rendelet).

¹⁷ 13/1955. (III. 1.) MT rendelet 1. §.

¹⁸ 3/1955. (I. 11.) MT rendelet 16. § (1) bekezdése.

¹⁹ 1954. évi II. tv. 40. § és 58. § (1) bekezdése.

²⁰ 1957. évi 34. tvr. 2. § (2) bekezdése és 24. § (2) bekezdése.

²¹ 3/1955. (I. 11.) MT rendelet 10. §.

²² 1962. évi 8. tvr. 347. § (1) bekezdése.

²³ 1973. évi I. tv. 334. § (3) bekezdése.

²⁴ 1954. évi II. tv. 10. § (1) és (2) bekezdése.

²⁵ 3/1955. (I. 11.) MT rendelet 9. § (2) bekezdése.

²⁶ 1972. évi IV. tv. 74. § (2) bekezdés.

²⁷ Alaptörvény 27. cikke.

²⁸ Alaptörvény 27. cikk (2) bekezdése.

²⁹ 2011. évi CLXI. tv. 15. § (1) bekezdése.

Az ülnökké válás részletes szabályait a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló törvény³⁰ rögzíti, az ülnöki jogállás részletszabályai a törvény több pontján is fellelhetők.³¹

A katonai ülnök kifejezést e törvény³² nevesíti. Katonai ülnökké a büntető törvénykönyvben³³ meghatározott állami egyenruházott testület hivatásos állományú tagja válhat, akit állományilletékes parancsnoka – az ott működő érdekképviselői szerv javaslatára figyelemmel – e tisztségre jelöl, aki ezt a jelölést elfogadja és akit a rendfokozati állománygyűlésen megválasztanak.³⁴

A hivatásos állományba vétel törvényi előfeltétele a büntetlen előélet, ennek a megválasztás időpontjában is fenn kell állnia. További feltétel³⁵ a magyar állampolgárság – kettős nem lehet – mellett a korlátozásmentes cselekvőképesség, valamint a betöltött 30. életév, illetve a büntetlen előéleten túl az is, hogy a jelölt ne álljon közügyektől eltiltás mellékbüntetés hatálya alatt, mely esetén eleve nem lehetne a jelölt hivatásos állományban a jogállási törvények rendelkezései folytán.³⁶

A bíróságok elnevezéséről, székhelyéről és illetékességi területének meghatározásáról szóló törvény³⁷ szerint jelenleg 5 törvényszék keretei közt – így a Fővárosi Törvényszéken, a Debreceni Törvényszéken, a Győri Törvényszéken, a Kaposvári Törvényszéken és a Szegedi Törvényszéken – működik elsőfokú katonai tanács, amelynek eljárásában katonai ülnökök közreműködésével 3 fős büntetőtanács ítélezik, hivatásos állományú katonai bíró elnökletével.³⁸

A katonai ülnökök megválasztásuk után a helyőrségük, illetve állomáshelyük szerint illetékes katonai tanács vezető hadbírája által összehívott állománygyűlésen bírói esküt tesznek.³⁹ Ülnöki megbízatásuk négy évre szól.⁴⁰ Az ülnöki megbízatás megszűnik:⁴¹ az ülnök halálával; megbízatása lejártával; 70. életéve betöltésével; lemondásával, illetve, ha az ülnököt a választótestülete visszahívja, avagy ha a megválasztás törvényi feltételei közül valamelyik már nem áll fenn. Katonai ülnök mandátuma akkor is megszűnik, ha – a nyugállományba helyezést ide nem értve – a szolgálati viszonya megszűnik.

A katonai tanácsokba megválasztandó ülnökök létszámát az Országos Bírósági Hivatal elnöke állapítja meg.⁴² Amennyiben az ülnökválasztás eredményeként a katonai tanács akadálymentes működéséhez szükséges létszám nem biztosított, az OBH elnöke kezdeményezi a soron kívüli ülnökválasztás kiírását a köztársasági elnöknel. Ehhez kapcsolódóan különös szabályt⁴³ emeltek be az eljárási kódexbe (és nem a bírói jogállási törvénybe), amely azt írja elő, hogy amennyiben az elsőfokú katonai tanács azért nem alakítható meg, mert nem áll rendelkezésre kellő számú, legalább kettő, a büntetőeljárásból ki nem zárt, adott katonai

³⁰ 2011. évi CLXII. tv. XIV. fejezete.

³¹ 2011. évi CLXII. tv. 2. § és 196. §.

³² 2011. évi CLXII. tv. 212. § (2) bekezdése.

³³ 2012. évi C. tv. 127. § (1) bekezdése.

³⁴ 2011. évi CLXII. tv. 215. § (2) bekezdése.

³⁵ 2011. évi CLXII. tv. 212. § (1) bekezdése.

³⁶ 2012. évi CCV. tv. 31. § (2) bekezdés c) pontja és 59. § (1) bekezdés c) pontja, valamint a 2015. évi XLII. tv. 33. § (1) bekezdés h) pontja és 80. § (1) bekezdés g) pontja.

³⁷ 2010. évi CLXXXIV. tv. 3. melléklete.

³⁸ 1998. évi XIX. tv. 14. § (1) bekezdésének a) pontja és 472. § (1)–(3) bekezdése.

³⁹ 2011. évi CLXX. tv. 218. § (1) bekezdése.

⁴⁰ 2011. évi CLXII. tv. 216. § (1) bekezdése.

⁴¹ 2011. évi CLXII. tv. 220. § (1) és (2) bekezdése.

⁴² 2011. évi CLXII. tv. 217. § (4) bekezdése.

⁴³ 1998. évi XIX. tv. 472. § (6) bekezdése.

tanács mellé megválasztott tábornoki rendfokozatú ülnök, akkor az adott törvényszék elnökének kezdeményezésére az OBH elnökének rendelkezésére 15 napon belül ülnökválasztó tábornoki állománygyűlést kell tartani.

Tekintve, hogy a büntetőeljárás kódex⁴⁴ szerint a tábornok rendfokozatú vádlottal ugyanazon fegyveres szervnél szolgálatot teljesítő katonai ülnök tábornokok közül csak rend szerint kell a tanácsot megalakítani, így elvileg a katonai büntetőeljárásban ülnökválasztásra jogosult bármelyik szervezetenél elrendelhető pótválasztás a tábornokok közül.

Az elsőfokú katonai tanácsoknál heti váltású ülnöki készenléti szolgálat van a vezető hadbíró írásos rendelkezésére. Az eljáró katonai tanácsok tanácsvezető hadbírái külön megkereséssel rendelik be az állományilletékes parancsnok útján az adott büntetőügyre általuk kiválasztott katonai ülnököket. Ezt az ügy jellege, a katonai ülnök képzettsége, az érintett fegyveres szerv szolgálati rendelkezéseinek ismerete befolyásolja, a törvény kötelező rendelkezésén túl, amely szerint⁴⁵ a katonai ülnök a vádlottnál alacsonyabb rendfokozatú – kivéve a tábornoki rendfokozati állománycsoportot – nem lehet, és természetesen vele semmilyen szolgálati alá-fölérendeltségben sem állhat.

Mint jeleztem, rendszerint a vádlottal azonos testületben szolgáló katonai ülnököket rendel maga mellé a tanácsvezető bíró. Különös nyomatéka van annak, hogy a terheltnek saját szervezetéből választott ülnökökkel szemben kell bíróság elé állnia. Jelenleg a büntető anyagi jogilag meghatározott katonai jogállásúak⁴⁶ közül a hivatásos katasztrófavédelem, valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok állományából nincs katonai ülnök megválasztva, ilyen állományú vádlottakkal szembeni büntetőügyben a vád tárgya lesz irányadó az ülnökök kirendelésénél. 2015. évben a Magyar Honvédség, a rendőrség, az Országgyűlési Őrség, illetve a büntetés-végrehajtási testület állított ki ülnököket.

Bár az évenkénti kötelező ülnöki értekezleten⁴⁷ túl a katonai ülnökök felkészítésére szervezetszerű képzés nincs, de az adott büntetőügy elbírálásába bevont katonai ülnököknek a tárgyalást megelőzően lehetőségük van legalább a vádirati tartalom megismerésére, amelyhez bírói felvilágosítás kapcsolódik. Ezen túlmenően a heti készenlétet ellátó és az adott büntetőeljárásban is közreműködő ülnökök betekintést kapnak a nyomozati iratokba is.

E körben kell arra is rámutatnom, hogy bár a katonai ülnökök között jogi végzettségük is találhatóak, azonban – elsősorban a tiszti, tábornoki rendfokozatú, illetve beosztású személyek esetén – a katonai, rendvédelmi képzéshez kapcsolódó jogi alapismeretek elsajátítása okán a katonai ülnökök hatékonyabban működnek közre a bíróság ténymegállapító eljárásában, kérdezési jogukkal pedig – tárgyalótermi tapasztalatom szerint – aktívabban élnek, mint a polgári büntető ügyszakban.

Az ítélethozatal folyamatában a katonai ülnökök szakmai ismereteikkel aktívan támogatják a szakbíró döntését. Jelenlétük a törvény által nagyobb tárgyi súlyúként kezelt büncselekmény elbírálásában előremozdítóan – egyben kiegyensúlyozóan is – hat a tanácsvezető hadbírákra. Mindemellett nyilvánvaló, hogy az ítélezésbe bevont laikus bírák tárgyalótermi tapasztalataikat hazaviszik alakulataikhoz, szervezeteikhez, így segítve a generálprevenció mint büntetési cél érvényesülését. A katonai ülnökök bírói tevékenységének külön

⁴⁴ 1998. évi XIX. tv. 472. § (4) bekezdése.

⁴⁵ Uo.

⁴⁶ 2012. évi C. tv. 127. § (1) bekezdése.

⁴⁷ 2011. évi CLXII. tv. 218. § (3) bekezdése.

szabálya,⁴⁸ hogy az alacsonyabb rendfokozatú a szavazásban megelőzi a másik ülnököt, illetve a tanácsvezető bíró csak utolsónak adhatja le a szavazatát.

A kormány 2017. február 14-én T.13972. szám alatt terjesztette elő az Országgyűléshez a büntetőeljárás törvény tervezetét, amely csak a fiatalkorúak, illetve a katonák elleni büntetőeljárásokban tartja fenn az ülnökbíráskodást. Ennek részletszabályai a jelenleg hatályos előírásokkal megegyeznek, azzal az előremutató rendelkezéssel, hogy tábornok ülnök az ország teljes területén bármely törvényszéki katonai tanácshoz vezényelhető, ha annak illetékességi területén az esküt tett tábornok ülnökök száma 2 alá csökkenne, így nem kell pótválasztási eljárást folytatni.⁴⁹

A katonai bíráskodás jelen idő szerint nem különbírásgként – mint ahogy 1992 előtt szervezetileg is az volt⁵⁰ –, hanem szakbírásgként funkcionál. A jogi szaktudáson túl a hadbíráknak rendelkezniük kell az ítéelő hatalmuk alatt álló állami egyenruházott testületek szervezeti és szolgálati körülményeinek ismeretével, tevékenységük naprakész tudásával is, amelyet nem lehet csupán a jogforrások és a belső normák által elsajátítani. Éppen ezért a katonai ülnöki rendszer legnyomatékosabb előnye, hogy a laikus bírák hivatásbéliként, kiképzettként, napi szolgálati rutinnal felvértezve segítik a hivatásos hadbírák ítélező tevékenységét. A több évszázados jogi hagyomány fenntartása a jövőre nézve is indokolt.

(Kézirat lezárva: 2017. április. 28.)

FELHASZNÁLT IRODALOM

1912. évi XXXIII. törvénycikk a honvédség katonai bünvádi perrendtartásáról. <https://1000ev.hu/index.php?a=3&param=7158>
1925. évi XIII. tc. a honvédség igazságügyi szervezetének módosításáról. <https://1000ev.hu/index.php?a=3&param=7624>
1946. évi III. tc.
1948. évi LXIII. tv.
1949. évi XX. törvény – A Magyar Köztársaság Alkotmánya. <http://alkotmany.hu/alkotmanyok/hatalyos/hatalyosalkotmany.pdf>
1951. évi 31. tvr. az 1951. évi III. törvénybe iktatott büntető perrendtartás hatálybaléptetéséről, végrehajtásáról és a katonai büntetőeljárásban való alkalmazásáról.
1954. évi II. tv.
- 3/1955. (I. 11.) MT rendelet
- 13/1955. (III. 1.) MT rendelet.
1957. évi 34. tvr. a népbírói tanácsokról és a bírósági szervezet, valamint a büntető eljárás egyes kérdéseinek szabályozásáról.
1962. évi 8. tvr. a büntetőeljárásról.

⁴⁸ 1998. évi XIX. tv. 490. §.

⁴⁹ http://www.parlament.hu/iromanyok-lekerdezes?p_auth=6gU1VX3Y&p_p_id=pairproxy_WAR_pairproxyportlet_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=1&p_pairproxy_WAR_pairproxyportlet_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8_p_action=%2Finternet%2Fcpqls%2Fogy_irom.irom_adat%3Fp_ckl%3D40%26p_izon%3D13972 (Letöltés időpontja: 2017. 02. 19.)

⁵⁰ 1972. évi IV. tv. 26. §.

1972. évi IV. tv. a bíróságokról.
1973. évi I. tv. a büntetőeljárásról. <http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/hu/hu/hu020hu.pdf>
1998. évi XIX. tv. a büntetőeljárásról. https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99800019.TV
2010. évi CLXXXIV. tv. a bíróságok elnevezéséről, székhelyéről és illetékességi területének meghatározásáról. <http://net.jogtar.hu/jr/gen/getdoc2.cgi?docid=A1000184.TV>
2011. évi CLXI. tv. a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról. https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100161.TV
2011. évi CLXII. tv. a bírák jogállásáról és javadalmazásáról. https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100162.TV
2011. évi CLXX. tv. a hitelszerződésből eredő kötelezettségeiknek eleget tenni nem tudó természetes személyek lakhatásának biztosításáról. https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a1100170.tv
2012. évi C. tv. a Büntető Törvénykönyvről. https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200100.TV
2012. évi CCV. tv. a honvédek jogállásáról. https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200205.TV
2015. évi XLII. tv. a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról. <https://mkogy.jogtar.hu/?page=show&docid=a1500042.TV>
- A büntető-eljárásjogi törvény tervezete. http://www.parlament.hu/iromanyok-lekerdezes?p_auth=6gU1VX3Y&p_p_id=pairproxy_WAR_pairproxyportlet_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=1&pairproxy_WAR_pairproxyportlet_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8_pairAction=%2Finternet%2Fcpls%2Fogy_irom.adat%3Fp_ck1%3D40%26p_izon%3D13972
- Benda Kálmán (főszerk.): *Magyarország történeti kronológiája*. II. kötet. Akadémia Kiadó, Budapest, 1983.
- Cziáky Ferenc: *A magyar katonai büntető és fegyelmi jog ezeréves története*. Dunántúl Kiadó és Nyomda Rt., Budapest, 1924.
- Magyarország Alaptörvénye. https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100425.ATV